

Kiehtova kielioppi

Leena Kolehmainen

Saksan kieli ja kääntäminen

Suomalainen Tiedeakatemia, Nuorten Akatemiaklubi 19.4.2010

Esimerkki: Saksan ja suomen sääverbien kielioppia

- Kieliopin suhde leksikkoon?
- Millaisia merkityksiä kieliopin avulla luodaan ja miten?

Kieliopin ja leksikon suhde

- Valenssiteoria: Lucien Tesnière
- Valenssi (kemia):
Valenssi eli atomiarvo on alkuaineen atomin muodostamien kemiallisten sidosten lukumäärä.
(Wikipedia)
- ➔ Valenssi on verbin muodostamien sidosten lukumäärä.

Lucien Tesnière (1893-1954)

Vaihteleva valenssi: suomi

- Sataa.
- Keskiviikkoyönä **satoi tämäntalvisen ennätyksen** [...]. (Kielipankki: Karjalainen 1994)
- Kauhajoen Aronkylä 28.5.2006.
Cumulonimbus satoi puolisenttisiä rakeita.
(Kuvateksti: Pirkka. Plussan kanta-asiakaslehti. Lokakuu 2006, s. 24)

Vaihteleva valenssi: saksa

- Es schneit. ‘Sataa lunta.’
- ‘Seuraava kuorma taivaalta sataa viimeistään viikonloppuna’:
Spätestens am Wochenende **schneit die nächste Ladung** vom Himmel... (Cosmas: Neue Kronen-Zeitung 1997)
- ‘Sataa pumpulituppojen kokoisia lumihutaleita’:
Am nächsten Morgen wacht Til um 6 Uhr auf und geht ans Fenster: „**Wattebauschgroße Schneeflocken schneit es!**“ (Cosmas: Mannheimer Morgen 21.01.2002)

Ihminen ja kielioppi

- Suomi:
 - Sitkeimpiä [sieni]yksilöitä voi poimia vielä marraskuussa, ellei **lumi sada** maahan [...]. (Kielipankki: Karjalainen 1994)
 - Teuvo Karppanen Rääkkylästä sanoo, etteivät he kalasta pimeän tai hämärän aikana. Ainoa poikkeus heidän mukaansa oli se syyskuun aamu, jolloin Joensuuhun **satoi lumen**. (Kielipankki: Karjalainen 1993)
- Saksa:
 - **'Pommit satavat Serbiaan'**
Vielleicht würden da schon **die Bomben** und die Marschflugkörper auf Serbien und Umgebung **regnen** [...]. (Cosmas: Neue Kronen-Zeitung, 24.03.1999)
 - **'Sataa pommeja'**
Als er zur Schule ging, war Krieg und **es regnete Bomben**. (Cosmas: Mannheimer Morgen, 29.01.2003)

Metodit

- Kieltenvälinen vertailu
- Empiirinen aineistopohjainen tutkimus
 - Kielipankki (www.csc.fi)
 - Deutsches Referenzkorpus (Institut für Deutsche Sprache, Mannheim)
- Intuitio ja introspektio?